348783 - Mut‘a nikâhı, veli ve şahitlerle olursa caiz olur mu?

Soru

İnternette kendisini Ehl-i Sünnet’ten tanıtan birinin makalesini okuyordum, sonra şüphenin aslının Şiî olduğunu öğrendim. Şöyle diyordu: Ömer (radıyallahu anh), adil kimseler şahitlik ettiği takdirde mut‘a nikâhını kabul ediyordu. Ve şu rivayeti delil getirdi:
“Ne oluyor ki insanlar mut‘a yapıyor, fakat adil kimseleri şahit tutmuyorlar? Onu (şahitliği) açıklamayan herkese had uygularım.”
Elbette bu rivayet zayıftır, içinde meçhul kimse vardır.

Yine Abdurrezzâk’ın *Musannef*’indeki bir rivayeti delil getirdi ve sadece şahitlik kısmıyla delil getirmiştir:
“İbn Cüreyc, Atâ’dan, o şöyle dedi: Mut‘ayı ilk işittiğim kişi Safvân b. Ya‘lâ’dır. Bana, Ya‘lâ’dan haber verdi: Amr b. Hurayş, adını Câbir’in söylediği ama benim unuttuğum bir kadınla mut‘a yaptı. Kadın hamile kaldı. Bu durum Ömer’e ulaştı, onu çağırıp sordu. Kadın da: ‘Evet’ dedi. (Ömer:) ‘Şahit kimdi?’ dedi. Atâ dedi ki: Bilmiyorum, kadın: ‘Annem yahut velisi’ dedi. (Ömer:) ‘Neden başkası değil?’ dedi. ‘Diğerinde bir hile olmasından şüphe etti.’”

Bu isnad sahihtir; çünkü İbn Cüreyc, Atâ’dan tedlis yapmaz. Burada görüyoruz ki Ömer b. Hattâb, bu nikâhta kimin şahit olduğunu sormuş, fakat onlara itiraz etmemiştir. Bu, onun mut‘a nikâhını şahitlerle caiz gördüğünü gösterir mi?

Fakat bu iddiayı geçersiz kılan husus şudur: Ömer (radıyallahu anh)’dan bizzat şu söz rivayet edilmiştir. İbn Ömer’in naklettiğine göre:
“Ömer b. Hattâb halife olunca insanlara hitap ederek şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), bize üç gün mut‘a yapmaya izin vermişti, sonra onu haram kıldı. Allah’a yemin ederim ki, kim mut‘a yapmış ve evli olarak önüme gelirse, onu taşlayarak recmederim; ancak Resûlullah’ın haram kıldıktan sonra tekrar helal ettiğine dair dört şahit getirirse başka.”

Bunu bozan bir diğer husus da, Mekke’nin fethi günü Sübrete b. Ma‘bed (radıyallahu anh) ve onun

amcaoğlu olan sahâbînin yaptıklarıdır; onlar mut‘a yaparken ne veli ne de şahit zikretmemişlerdir.

Sorum şudur: Acaba Ömer r.a, mut‘a nikâhını adil şahitlerle caiz mi görüyordu? Çünkü Abdurrezzâk’ın *Musannef*’indeki rivayette inkâr etmemiş, sadece şahitleri sormuştur. Peki, onun “خشي أن يكون دغلا الآخر” sözünün açıklaması nedir?

Cevap özeti

Mut‘a nikâhı, süreyle sınırlandırılmış nikâhtır. Âlimlerin cumhuruna göre haram ve batıldır. İcmâ ile haram olduğu da nakledilmiştir; ister veli ve şahitlerle olsun, ister olmasın.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Nikâh-ı Mut‘anın Hükmü

Mut‘a nikâhı, süreli nikâhtır ve âlimlerin cumhuruna göre haram ve batıldır. İster veli ve şahitlerle olsun, ister olmasın, hüküm aynıdır.

İbn Kudâme (rahimehullah) *el-Muğnî*’de (7/178) şöyle demiştir:
“(Mut‘a nikâhı caiz değildir.) Mut‘anın manası şudur: Erkeğin, kadını belli bir süre için nikâhlaması; meselâ: ‘Kızımı sana bir ay/sene/ mevsim sonuna kadar yahut hacılar dönünceye kadar nikâhladım’ demesi gibi. Bu, batıl bir nikâhtır. Ahmed b. Hanbel de açıkça: ‘Mut‘a nikâhı haramdır’ demiştir. Bu, sahâbenin ve fakihlerin geneli görüşüdür. Mut‘ayı haram görenlerden nakledilenler şunlardır: Ömer, Ali, İbn Ömer, İbn Mes‘ûd, İbn Zübeyr. İbn Abdulber dedi ki: Mut‘anın haramlığına dair: Mâlik ve Medine ehli, Ebû Hanîfe ve Iraklılar, Evzâî ve Şamlılar, Leys ve Mısırlılar, Şâfiî ve diğer hadis ehli icmâ etmiştir.”

Ömer r.a'dan nakledilen rivayetin anlamının açıklanması

Ömer (radıyallahu anh)'dan nakledilen rivayeti, Abdurrezzâk *el-Musannef*'de (14021) şu şekilde rivayet etmiştir:

Ya'lâ'dan: "Muâviye, Tâif'te bir kadınla mut'a yaptı. Kadın bunu ona karşı inkâr etti. Bunun üzerine biz İbn Abbâs'ın yanına girdik, arkadaşlarımızdan biri meseleyi ona anlattı. O da: 'Evet' dedi. Fakat içim tatmin olmadı. Sonra Câbir b. Abdullah geldi, biz de evine vardık. Cemaat ona bazı şeyler sordu, sonra mut'ayı zikrettiler. O da dedi ki: 'Evet, biz Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) zamanında, Ebû Bekir döneminde ve Ömer döneminde mut'a yaptık. Nihayet Ömer'in hilâfetinin sonlarında Amr b. Hurayş bir kadınla mut'a yaptı. Câbir kadının adını söyledi fakat ben unuttum. Kadın hamile kaldı. Bu durum Ömer'e ulaştı, onu çağırıp sordu. Kadın da: "Evet" dedi. (Ömer:) "Şahit kimdi?" dedi. Atâ dedi ki: Bilmiyorum. Kadın: "Annem yahut velisi" dedi. (Ömer:) "Neden başkası değil?" dedi. "Diğerinde bir hile olmasından endişe etti."

İbn Abdulber, *et-Temhîd*'de (10/114) bu rivayeti Abdurrezzâk'a nispet ederek şu lafızla aktarmıştır: "Kadın: 'Annem ve onun oğlu, yahut kardeşi ve onun oğlu' dedi. (Ömer:) 'Neden başkaları değil?' dedi ve bundan nehyetti."

Müslim (1405) ise, Ebû'z-Zübeyr'den şu rivayeti nakletmiştir:
Ebû'z-Zübeyr dedi ki: Câbir b. Abdullah'ı şöyle derken işittim:
"Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) zamanında, Ebû Bekir döneminde, birkaç gün için bir avuç hurma veya un karşılığında mut'a yapardık. Nihayet Amr b. Hurayş meselesi üzerine Ömer bundan nehyetti."

Görünene göre, Ömer (radıyallahu anh) şahitleri, bunun zina mı yoksa mut'a nikâhı mı olduğunu öğrenmek için sormuştur. Nitekim onun: "Diğerinde bir hile olmasından korktu" sözü, yani fesat (bozukluk) ihtimali anlamına gelir. "el-Âhar (diğeri)" sözü de, uzak olan (başkası) demektir.

Bunun mut'a nikâhı olduğu ortaya çıkınca, Ömer ondan nehyetti.

Onun: "Neden başkaları değil?" sözü ise, nikâhta kadınların şahitlik yapamayacağına delildir.

Dolayısıyla bu, mut‘anın şahitlerle veya iki erkek şahidin huzurunda câiz olduğuna delalet etmez; bilakis mut‘a ile zinayı birbirinden ayırma, sahih nikâhta erkeklerin şahitliğinin şart olduğunu öğretme ve irşad etme maksadını taşır.

Allah en doğrusunu bilendir.